

Iskolázottság és várható élettartam

Az iskolázottság számos egyéni és társadalmi előnnyel jár, melyek közül a kutatásokban a munkaerőpiaci előnyök (magasabb foglalkoztatottság és magasabb bérek) a leghangsúlyosabbak. A képzettség szintje ugyanakkor a munkaerőpiaci és bérelőnyök mellett összefüggést mutat a várható élettartammal, az egyéni egészségi állapottal, az elégedettséggel, a társas kapcsolatok minőségével, a társadalmi és intézményi bizalommal, a politikai részvétellel, társadalmi szinten pedig hozzájárul a gazdasági fejlődéshez, a hatékonyabb újraelosztáshoz és a társadalmi struktúrák stabilitásához. Az alábbi rövid elemzés az egyéni előnyök közül a várható élettartam, az egészségügyi állapot és az iskolázottság közötti kapcsolatot mutatja be.

Az iskolázottság számos egyéni és társadalmi előnye közül a munkaerőpiaci előnyök mellett a kutatások egyértelmű módon kimutatják, hogy a magasabb végzettség magasabb várható élettartammal jár együtt. Az iskolázottság és élettartam közötti kapcsolat független a különböző társadalmi csoportoktól és országoktól, azaz a képzettség pozitív hatása – eltérő mértékben – minden egyénnél és minden országban jelentkezik.¹ A témában végzett kutatások emellett megerősítik azt is, hogy a képzettebbek magasabb élettartamát nem valamilyen külső ok magyarázza, így például nem a szülők jobb társadalmi státusza miatt lesz valaki képzettebb és egészségesebb, a magasabb és alacsonyabb végzettségűek közötti

élettartambeli különbséget egyértelműen az iskolázottság különbsége magyarázza.²

Az iskolázottságból fakadó magasabb várható élettartam több okra vezethető vissza, összességében azonban elmondható, hogy a különbség fő oka, hogy az iskolázottabbak átlagosan egészségesebben és jobb életkörülmények között élnek. Az egészségesebb életmódhoz hozzájáruló tényezők között értelemszerűen fontos szerepe van a magasabb végzettségűek bérelőnyének: az iskolázottabbak átlagosan többet költenek az egészségükre, és hozzáférnek olyan egészséget javító javakhoz, mint a sportolási lehetőségek, a kiterjedtebb egészségügyi biztosítás, a magánellátások vagy akár a különböző dohányzásról leszoktató módszerek. Szintén a munkaerőpiaci előnyök közé sorolható, hogy az iskolázottabbak jellemzően jobb munkakörülmények között dolgoznak, illetve

¹ Cutler, D. M., & Lleras-Muney, A. (2010). Understanding differences in health behaviors by education. *Journal of health economics*, 29(1), 1-28.

² Groot, W., & Van Den Brink, H. M. (2007). The health effects of education. *Economics of Education Review*, 26(2), 186-200.

körükben alacsonyabb a veszélyes munkákat végzők aránya.

Emellett a vizsgálatok azt mutatják, hogy az alacsonyabb és magasabb végzettségűek egészséggel kapcsolatos attitűdjeiben is különbségek vannak. A képzetebbek általában kockázatkerülőbbek az egészségükkel kapcsolatban: körükben a legtöbb ország esetében átlagosan alacsonyabb az elhízottak aránya, és kevésbé elterjedtek az olyan egészségtelen szokások, mint a dohányzás vagy a túlzott alkoholfogyasztás, de a kockázatkerülés megnyilvánul olyan szokásokban is, mint a biztonsági öv használata vagy a háztartási balesetek esélyének csökkentésére tett erőfeszítések.³ A magasabb végzettségűekre jellemző az is, hogy rendszeresebben vesznek részt orvosi megelőző vizsgálatokon illetve a meglévő betegségeik miatti rendszeres kontrollvizsgálatokon, mint az alacsonyabb végzettségűek. Utóbbi esetben kimutatható az is, hogy a betegségeikkel – legfontosabbként például a cukorbetegséggel vagy a magas vérnyomással – kapcsolatban az iskolázottabbak kevesebb téves információval rendelkeznek, és könnyebben tartják be az előírt kezeléseket, mint az alacsonyabb végzettségű betegtársaik.⁴

Az iskolázottság és a várható élettartam illetve egészségesség kapcsolata Magyarország esetében különösen erősen jelenik meg. Az OECD egy friss tanulmányában⁵ 23 országban

³ Cutler, D. M., & Lleras-Muney, A. (2010). Understanding differences in health behaviors by education. *Journal of health economics*, 29(1), 1-28.

⁴ Goldman, D. P., & Smith, J. P. (2002). Can patient self-management help explain the SES health gradient?. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 99(16), 10929-10934.

⁵ Murkin, F., Mackenbach, J., Jasilionis, D., & d'Ercole, M. M. (2017). *Inequalities in longevity by*

vizsgálta a várható élettartam alakulását a 25 és 65 évesek körében nem és iskolázottság szerint. A tanulmány szerint a vizsgált országokban a magasabb végzettségű férfiak átlagosan 8, míg a nők átlagosan 5 évvel hosszabb életre számíthatnak 25 éves korukban, mint az alacsonyabb végzettségű társaik. A várható élettartambeli különbség azonban Magyarország esetében a legmagasabb: egy 25 éves, felsőfokú végzettségű férfi Magyarországon átlagosan 14 évvel élhet tovább, mint egy ugyanilyen korú és nemű középiskolai végzettséggel nem rendelkező személy.⁶ Mindez azt jelenti, hogy az OECD becslése szerint átlagosan egy 25 éves, felsőfokú végzettséggel rendelkező magyar férfi még 53,9 évet fog élni, míg egy érettségivel nem rendelkező azonban mindössze 39,8 évet.⁷ A tanulmány kiemeli, hogy hasonló mértékű különbséget egyedül Lettországon, Lengyelországon és Csehországon tapasztalhatunk (lásd 1. ábra).

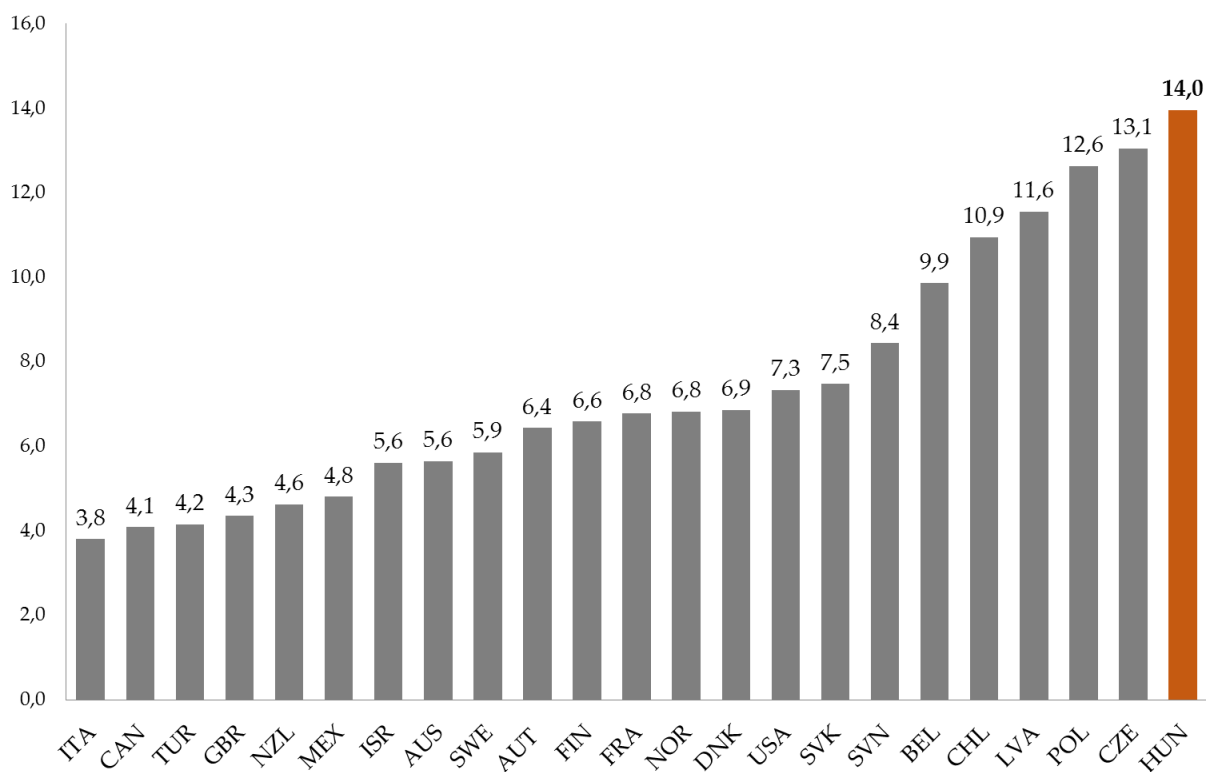
education in OECD countries. Elérhető: http://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/inequalities-in-longevity-by-education-in-oecd-countries_6b64d9cf-en

⁶ A nők esetében, hasonlóan a többi országhoz, a különbség kisebb, a 25 éves korcsoportban körülbelül 6 év, amely magasabb, mint a vizsgált országok átlaga (5 év), de nem jelent kiugróan magas különbséget.

⁷ Ez egyben a legalacsonyabb várható élettartam az alacsony végzettségűek körében a vizsgált országok között, az átlagos várható élettartam ebben a végzettségi kategóriában a férfiak esetében 49,3 év.

GHT 2017. szeptember

1. ábra: A 25 évesek korban várható élettartam alap- és felsőfokú végzettségűek közti különbsége a férfiak körében az OECD (2017) által vizsgált 23 országban

Forrás: Murtin et al. 2017

A tanulmány emellett megállapítja, hogy az alacsony végzettségű férfiak körében minden magas halandósággal rendelkező és nagy képzettség szerinti különbséget mutató országban a halálozás oka elsősorban – Magyarországon a legmagasabb arányban, kb. a halálozások fele esetében – szív- és érrendszeri betegségekre vezethető vissza. Ezzel párhuzamosan pedig az alacsonyabb halálozási mutatóval és kisebb végzettség szerinti különbségekkel rendelkező

országokban ezek a betegségek kevésbé elterjedtek. Mindez azt jelenti, hogy – az életmódbeli különbségekre is visszavezethető – szív- és érrendszeri betegségek elterjedtségében tapasztalt különbségek nagy mértékben magyarázzák az alacsony és magas végzettségűek várható élettartama közötti különbséget.

Az amerikai protekcionizmus lehetséges hatásai az európai gazdaságra

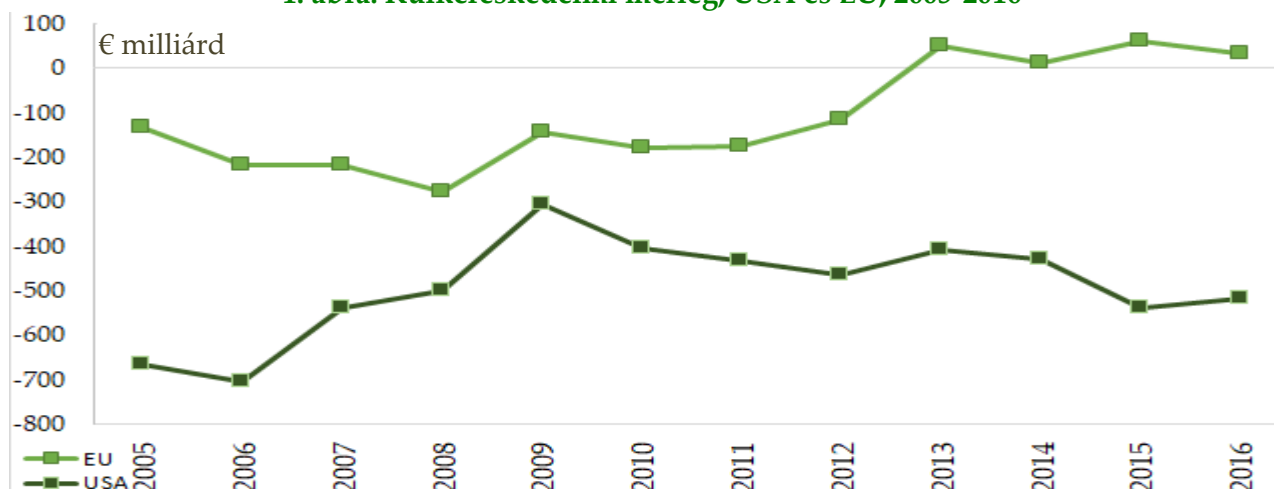
Az alábbi rövid elemzés célja, hogy felvázolja Donald Trump amerikai elnök protekcionista kereskedelmi politikáját és annak várható hatását az Európai Unió és az USA kereskedelmi kapcsolataira, valamint az EU gazdaságára. Donald Trump úgy véli, hogy a jelenleg érvényben lévő kereskedelmi megállapodások az USA gazdasági növekedése és az amerikai dolgozók számára kedvezőtlenek, ezért a kereskedelmi egyezmények felmondását és újratárgyalását, illetve magas importtarifák bevezetését tervezi. Mivel az USA az EU elsősorú kereskedelmi partnere, a tervezett intézkedések bevezetésének messzemenő hatásai lennének az EU gazdaságára. Ezen elemzés az USA és az EU kereskedelmi kapcsolatát, az USA lehetséges protekcionista intézkedéseit és ezek várható hatását vizsgálja.

Donald Trump protekcionista kereskedelempolitikája

Donald Trump elnöksége első napja óta aktív protekcionista kereskedelempolitikát folytat, ígéretet téve nemcsak az importtarifák emelésére, hanem a létező kereskedelmi egyezmények felmondására és újratárgyalására is. A protekcionizmust azért tartja szükségesnek, mert véleménye szerint a jelenlegi kereskedelempolitikának erős negatív hatása van az amerikai gazdasági növekedésre és a dolgozók helyzetére, mivel az ország kereskedelmi deficitje, mely tavaly elérte az 502 milliárd dollárt, nagy és egyre növekszik. Bár a tartós kereskedelmi deficit

valóban árthat a foglalkoztatottságnak és a gazdasági növekedésnek, illetve a valuta leértékeléséhez vezethet, az USA-ban nem voltak a tartós kereskedelmi deficitnek hasonló következményei, noha az 1976 óta fennáll. Ennek fő okaiként közgazdászok az amerikai gazdaság nagyságát és a dollár különleges státuszát mint globális tartalékvaluta jelölik meg. Mivel a tartós kereskedelmi deficit eddig tehát nem bizonyult problémának az amerikai gazdaság számára, ennél várhatóan a hibás érveken alapuló, agresszív protekcionista politika hatása az USA gazdaságára nézve sokkal károsabb lesz.

1. ábra: Külkereskedelmi mérleg, USA és EU, 2005-2016

Forrás: Eurostat,

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tet00018&language=en>

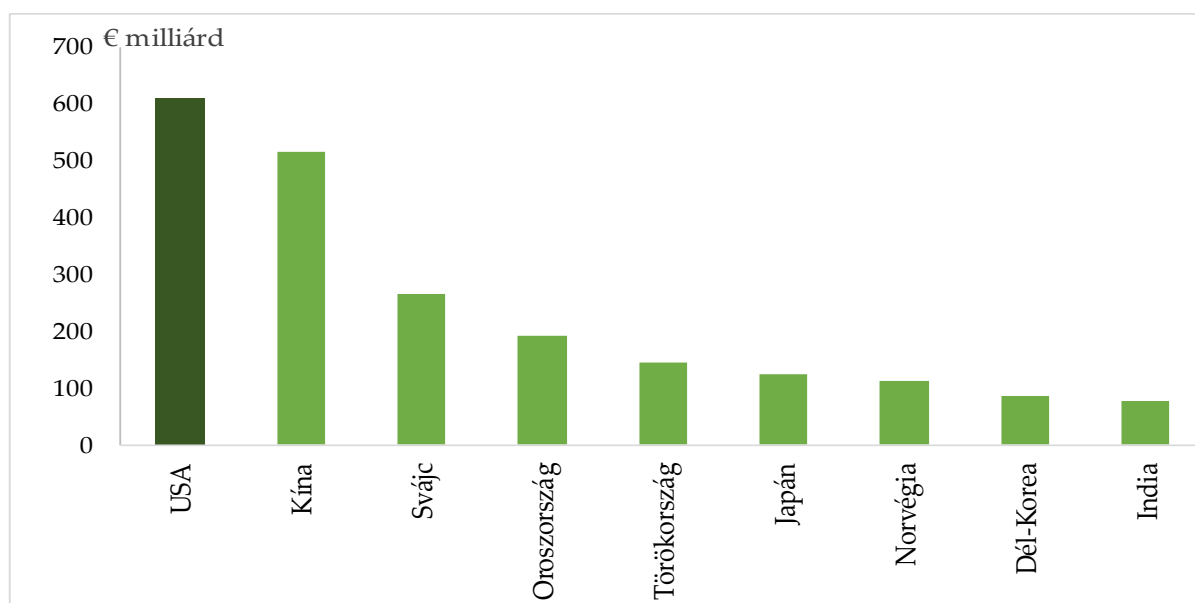
GHT 2017. szeptember

Donald Trump kereskedelempolitikája jelentős részben hibás érveken alapszik. Ennek jó példája, hogy az elnök szerint, ha két ország kereskedik egymással, nem nyerhet rajta mindkettő, hanem egy nyilvánvaló nyertes és egy vesztes van. Ez azonban a közgazdaságtan egyik alapvető és univerzálisan elfogadott modelljének, a Ricardo-féle komparatív előnyök modelljének mond ellent. Eszerint a két ország közti kereskedelem mindkét országnak előnyös, ha az országok azokat a termékeket exportálják, amelyekben komparatív előnyük van a másikkal szemben, azaz az előállítás alternatív költsége alacsonyabb. Bár a protekcionizmus bizonyos helyzetekben előnyös lehet gazdaságilag, elmondható, hogy a protekcionista politika a legtöbb esetben árt a gazdaságnak.

Az amerikai elnök kiterjedt hatáskörrel rendelkezik a kereskedelmi egyezmények területén, mely területen a Kongresszus kevésbé tudja befolyásolni a döntéshozatalt.

Az 1974-es Méltányos Kereskedelem Törvény (*Fair Trade Act*) értelmében az elnöknek hatalmában áll kereskedelmi egyezményeket megtárgyalni a Kongresszustól függetlenül, és ezek ratifikálásához a Szenátusban csupán egyszerű, nem a megszokott kétharmados többségre van szükség. Az elnök hatalmát csak pár kikötés korlátozza. Többek között a Kongresszusnak hatalmában áll megszabni az egyezmény tárgyalásának paramétereit, illetve az elnöknek rendszeresen be kell számolnia a Kongresszusnak a tárgyalások állásáról az 1984-es Kereskedelem és Vámtarifa Törvény (*Trade and Tariff Act*) értelmében. Ennek ellenére más döntéshozatali területhez képest a kereskedelem szabályozásában az amerikai elnök szokatlanul autonóm hatalmat gyakorolhat, melyet Donald Trump előreláthatólag ki is próbál majd használni protekcionista reformterveinek keresztülviteléhez.

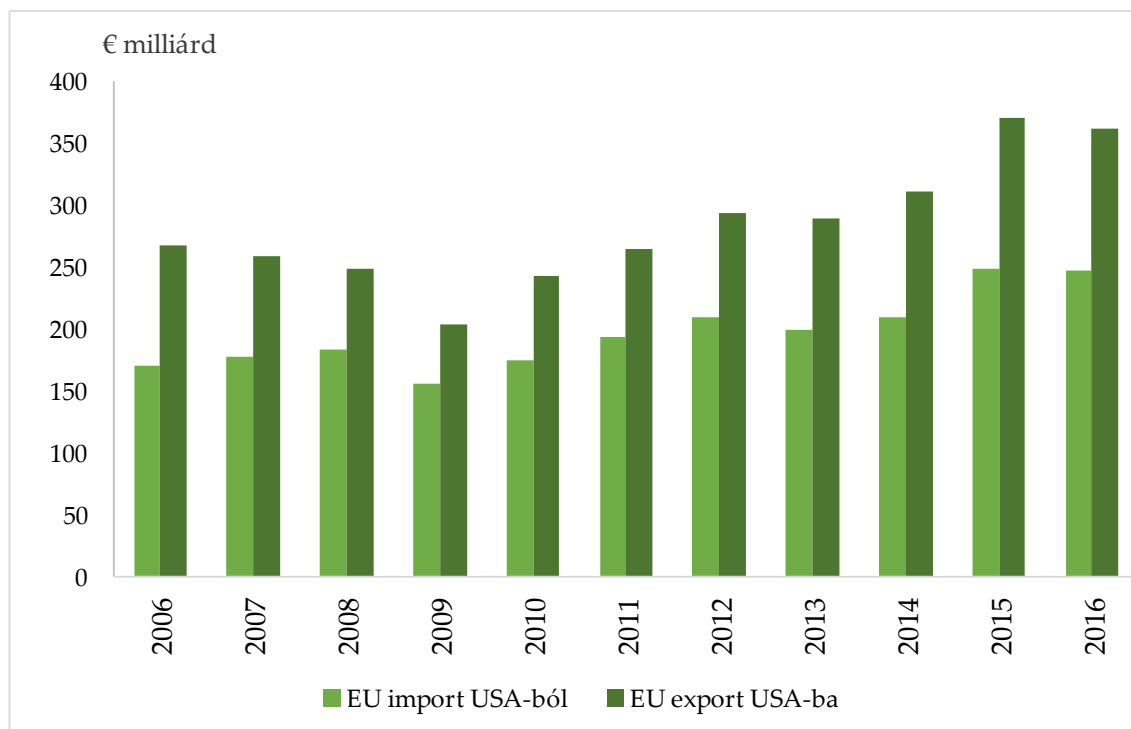
2. ábra: Az Európai Unió fő kereskedelmi partnerei, 2016

Forrás: Eurostat,

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tet00018&language=en>

3. ábra: Az EU és az USA közti kereskedelem, 2006-2016

Forrás: Európai Bizottság, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113465.pdf

Donald Trump már elnökségének első napja óta gyakorolja elnöki hatalmát protekcionista célok elérésére. Január 24-án elnöki rendeletbe adta az USA kivonását a Transz-csendes-óceáni Partnerségből (*Trans-Pacific Partnership*), egy 12 állam között létrejött szabadkereskedelmi megállapodásból, mely ratifikáció esetén a világgazdaság 40%-át lefedte volna, és amely pozitív hatással lett volna az összes résztvevő ország, köztük az USA gazdaságára is.⁸ Emellett augusztus 14-én az USA megkezdte a 23 éves USA, Kanada és Mexikó közti Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (*North American Free Trade Agreement*) újratárgyalását is, fő célként az USA Mexikóval szembeni kereskedelmi deficitjének csökkentését megjelölve. Az USA és az EU közti, jelenleg is

tárgyalás alatt lévő Transzatlanti Kereskedelmi és Beruházási Partnerség (*Transatlantic Trade and Investment Partnership*) tárgyalásaiban sem történt előrelépés 2017. január óta, és szinte kizárható, hogy a megállapodás létrejöhet Trump elnökségi periódusa alatt.

Míg a fent leírt lépések hatásai önmagukban is erősen negatívak lennének a világgazdaságra nézve, a legnagyobb veszélyt egy kereskedelmi háború jelentené, melyet az amerikai protekcionista intézkedések válthatnak ki. Ha Trump protekcionista kereskedelmi politikájára az annak negatív hatásait elszenvedő országok szintén protekcionizmussal válaszolnak, ez protekcionista lépések és ellenlépések egymásutánjához, és így akár egy ártalmas és elhúzódó kereskedelmi háborúhoz vezethet. A Peterson Világgazdasági Intézet elemzése szerint ez az amerikai gazdaság mély

⁸<https://www.usitc.gov/publications/332/pub4607.pdf>

recessziójához és az USA versenyszférájában 4 millió állás megszűnéséhez vezetne, illetve a világgazdaságot is erősen sújtaná.⁹ Tehát Trump gazdaságpolitikája nemcsak hibás érveken alapul, hanem jelentős veszélyekkel is jár, mivel akár mély recessziót és a protekcionizmus egy új korszakát is hozhatja.

Az USA és az EU jelenlegi kereskedelmi kapcsolatai

Az Egyesült Államok és az Európai Unió gazdasági kapcsolatai tradicionálisan erősek, mely a termékek és szolgáltatások kereskedelmében mutatkozik meg leginkább. 2016-ban az USA-EU kereskedelem az EU teljes kereskedelmi forgalmának 17,7%-át, és a teljes amerikai kereskedelmi forgalom 18,9%-át tette ki. Az USA az EU első számú kereskedelmi partnere és az EU-ból származó exportot a legnagyobb volumenben befogadó ország. Az EU az USA első számú kereskedelmi partnere és az USA második legnagyobb volumenű exportját befogadó partner.

Az EU 2016-ban 362 milliárd euró értékben exportált az USA-ba, míg 248 milliárd euró értékben importált onnan. Ennek eredményeképp az Egyesült Államoknak 114 milliárd eurós kereskedelmi deficitje van az EU-val szemben, mely a második legnagyobb Kínával szembeni deficitje után.¹⁰ Jelenleg az EU és az USA közti kereskedelemre alacsony, 3% alatti vámtarifák vonatkoznak, és az elmúlt években a nem vámjellegű kereskedelmi akadályokat is csökkentették. Így az USA és az EU közti kereskedelmi

forgalom egyre nőtt, 2006 és 2016 között 39%-kal.

Ezen szoros kereskedelmi kapcsolatokat tovább erősítené a Transzatlanti Kereskedelmi és Beruházási Partnerség, mely értelmében az USA és az EU 28 tagállama között még alacsonyabb vámtarifák és kedvezőbb feltételek mellett jöhetne létre kereskedelem. A megállapodást 2013 júliusa óta tárgyalják, de a jelenlegi állás szerint még 4-5 év lenne szükséges a megegyezéshez. Trump protekcionista politikája miatt azonban nem valószínű, hogy a tárgyalások befejeződnek és az egyezmény ratifikálásra kerül Trump elnöksége alatt.

Trump protekcionizmusának negatív hatásai az európai gazdaságra

Mivel az USA az EU első számú kereskedelmi partnere, az amerikai protekcionista lépések erős negatív hatással lennének az EU-tagállamok gazdaságára. Ilyen lépésekre azonban majdnem biztosan számítani kell Donald Trump elnöksége alatt, aki minden bizonnyal csökkenteni szeretné az USA EU-val szembeni magas kereskedelmi deficitjét. A legvalószínűbb intézkedés a vámtarifák emelése az EU-ból USA-ba importált termékeken és szolgáltatásokon. Átfogó vámtarifareformok egyelőre még nem születtek, de a Trump-adminisztráció vámtarifa-emelési szándékait már bejelentette több termékre is, melyek, ha bevezetésre kerülnek, ártanának az EU gazdaságának. Trump elnök kölcsönös vámtarifákra vonatkozó bejelentése is ezek közé tartozott. E szerint az EU esetében az elnök megemelné az amerikai vámtarifákat egyes, az EU-ból importált termékekre, mely termékek USA-ból

⁹<https://piie.com/sites/default/files/nr20160919.pdf>

¹⁰http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113465.pdf

importált megfelelőire magasabb vámtarifákat ró ki az EU. Ezzel Trump elnök célja az USA termékeinek versenyképességének növelése. Ez az indoklás azonban szintén hibás érveken alapul, hiszen csak az tenné versenyképesebbé az USA termékeit, ha el tudná érni kereskedelmi egyezményeken keresztül, hogy az EU csökkentse az Egyesült Államokból származó termékek vámtarifáit. Az EU gazdaságára hasonlóan veszélyesnek ígérkező lépés volt az, amikor júniusban Trump elnök bejelentette, hogy 20%-ra akarja emelni az acél vámtarifáját. Célja ezzel Kína büntetése volt, azonban az intézkedés sokkal inkább az USA szövetségeseinek ártana, köztük Németországnak, az Egyesült Királyságnak és további EU-tagállamoknak. Az ilyen intézkedések nemcsak negatív hatással lennének az EU gazdaságára, hanem akár kereskedelmi háborúhoz is vezethetnek. Ezt a tényt jól mutatja, hogy az EU úgy reagált az amerikai elnök bejelentésére, hogy összeállított egy listát a lehetséges amerikai importtermékekről, melyek vámtarifáját emelnék egy ilyen lépés esetén.

Míg a protekcionista intézkedések az USA gazdaságára is negatívan hatnának, az EU gazdaságát sokkal erősebben érintenék. Ennek fő oka, hogy a nemzetközi kereskedelem nagyobb részét teszi ki az Európai Unió gazdaságának, mint az Egyesült Államokénak. Az OECD 2015-ös adatai szerint az EU GDP-jének 44%-a származik exportból, míg az USA-nál csak 12,5% ez az arány (az OECD-átlag a kettő között, 28,8% volt). Ezt a jelentős különbséget az EU földrajzi korlátjai, széttagolt belső piaca és stagnáló munkaereje magyarázza, melyek következtében gazdasági növekedése sokkal

nagyobb arányban függ a nemzetközi kereskedelemtől, mint az Egyesült Államoké. Így, míg az USA nagyobb és egységes belső piaca lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy kihasználják a növekvő méretgazdaságosságot és az elérhető leginnovatívabb technológiákat, az EU-ra ez kevésbé jellemző. Ennek következtében a szabadkereskedelmi egyezmények sokkal fontosabbak az EU-ban a gazdasági növekedéshez és munkahelyteremtéshez, mint az USA-ban.

Az USA protekcionista politikájának további lényeges negatív következménye Európára nézve azon reménynek az elvesztése, hogy a Transzatlanti Kereskedelmi és Beruházási Partnerség ratifikációja megtörténhet a közeljövőben. A megállapodás kilátásának elvesztésével az EU jelentős várt gazdasági nyereségtől esik el. Az Európai Bizottság elemzése szerint az egyezmény ratifikálása által az EU 120 milliárd eurót (GDP-jének 0,5%-a), az USA 95 milliárd eurót (GDP-jének 0,4%-a), míg a világ többi része 100 milliárd eurót nyerne. Az EU gazdaságának ágazatai, melyek legtöbbet nyernének az egyezmény által a motorjarművek (40% exportnövekedés), a félig feldolgozott termékek (+12%), a feldolgozott élelmiszerek (+9%), a vegyianyagok (+9%) és a szállítási eszközök (+6%) lennének. Az egyezmény hatására növekednének a bérek és csökkennének a fogyasztói árak, így a Bizottság számításai szerint egy négyfős EU-beli háztartás körülbelül 500 eurót nyerne az egyezménnyel minden évben.¹¹ Az amerikai protekcionizmus miatt azonban a ratifikáció

¹¹http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/radoc_151787.pdf

esélye minimálisra csökkent, így az egyezmény ezen pozitív hatásai nem tudnak érvényesülni.

Az amerikai protekcionizmusban rejlő lehetőségek az EU számára

Noha az USA lehetséges protekcionista lépései főképp negatív hatással lennének az EU gazdaságára, az USA bizonyos fokú visszavonulása a világkereskedelemből olyan lehetőségeket hordozhat, melyeket kihasználva az EU jelentős gazdasági nyereségre tehet szert. Az Ázsia felé nyitás és az USA által a térségben hagyott űr kitöltése ilyen lehetőség lehet, melyet az EU tapasztalatai a térségbeli országokkal is jól mutatnak. A 2011 júliusában aláírt EU-Dél Korea Szabadkereskedelmi Egyezmény például kitűnően mutatja az ilyen megállapodásokban rejlő potenciált, hisz hatására az EU exportja Dél-Koreába 55%-kal emelkedett 2011 és 2016 között. A jelenleg tárgyalás alatt lévő EU-Japán Szabadkereskedelmi Egyezmény várhatólag hasonlóan előnyösnek fog bizonyulni az EU számára. Hasonló tárgyalások kezdeményezése fejlődő ázsiai országokkal,

mint például Vietnám és Szingapúr, az EU számára jelentős hosszú távú gazdasági előnyökkel járhatna. Tehát, bár a kereskedelmi megállapodásokat megelőző tárgyalások éveig tarthatnak, óvatos és előrelátó tervezéssel az Európai Unió ki tudná használni az amerikai protekcionizmus adta hasonló lehetőségeket.

Összegzés

Donald Trump protekcionista kereskedelempolitikája tehát összességében negatív hatással lenne az Európai Unió gazdaságára. Az importtarifák emelése és a kereskedelmi egyezmények felmondása esetén biztosan elmondható, hogy a gazdasági növekedés visszaesne és munkahelyek kerülnének veszélybe. Ezzel szemben az esetleges előnyök, amelyek az USA világkereskedelemből való visszavonulásából származhatnak, bizonytalanok és pozitív hatásuk csak hosszú távon lenne érezhető. A recesszió és a kereskedelmi háború lehetősége pedig végképp veszélyessé teszi Trump protekcionista politikáját.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(Szep)	5,6%	5,7%	5,7%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Szep)	60,6	59,0	59,3
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(Szep)	115,2	116,0	115,9
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(Szep)	109		109
USA	Munkanélküliségi ráta	(Szep)	4,4%	4,3%	4,4%
	CB fogyasztói bizalmi index	(Szep)	119,8	120,0	120,4
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Szep)	53,0	53,0	52,8
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(Szep)	52,4	51,5	51,7

¹ <https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/>

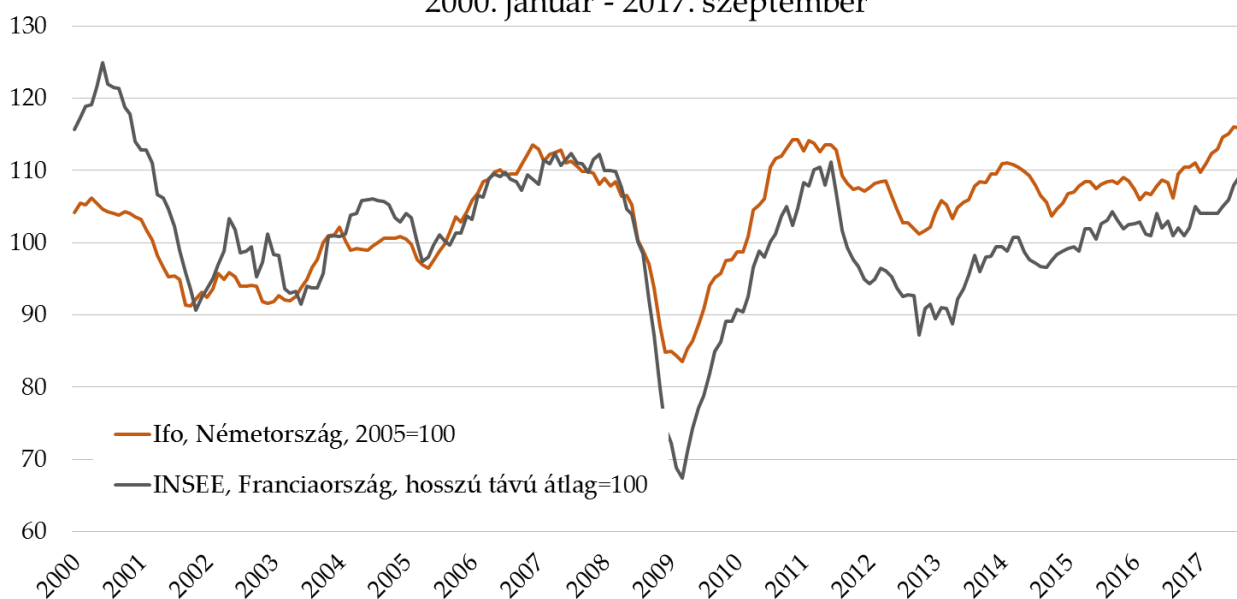
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

A többi adat forrása: <http://worldeconomiccalendar.com>

A német gazdaság helyzete szeptember az előző hónapokhoz viszonyítva nem változott jelentősen. A munkanélküliek aránya továbbra is a 6 százalék körüli szinten stagnál, és nem változott augusztushoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) értéke némileg javult az előző hónaphoz illetve a várakozásokhoz viszonyítva. Az IFO üzleti bizalmi index értéke több hónapnyi javulás után folytatta a kis mértékű csökkenést, ugyanakkor a korábbiakhoz viszonyítva továbbra is magas értéket ért el. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi indexe az előző hónapban mért szinten stagnál, ami az augusztusban tapasztalt emelkedés stabilizálódását mutatja. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke szeptemberben kis mértékben elmaradt az előző havi értéktől és a várakozásoktól. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke kismértékű növekedést mutat. A munkanélküliek aránya nem változott az előző hónaphoz viszonyítva, így kis mértékben elmaradt a várakozásoktól. A kínai beszerzési index növekedése augusztus után szeptemberben is folytatódott.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján,
2000. január - 2017. szeptember

Forrás: www.cesifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1034 Budapest, Bécsi út 120.

Tel: 235-05-84

Fax: 235-07-13

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Fölsz Hanna, gyakornok, MKIK GVI
Makó Ágnes, vezető kutató, MKIK GVI
Nábelek Fruzsina, elemző, MKIK GVI
Kompaktor Emília

Kutatásvezető:

Tóth István János, tudományos főmunkatárs, MTA KRTK KTI,
ügyvezető, MKIK GVI
e-mail: toth.istvanjanos@krtk.mta.hu

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2017. szeptember, Budapest,

2017-10-03